

References:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 roku # 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku № 2341-III. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
3. Pro zatverdzhennia Instruksii pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen ta Naukovo-metodychnykh rekomendatsii z pytan pidhotovky ta pryznachennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen: nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 8 zhovtnia 1998 roku № 53/5. URL: https://ips.ligazakon.net/document/REG3145an=1045&ed=2019_02_22

Ключові слова: спеціаліст, кримінальне правопорушення, висновок спеціаліста, проступок.

Key words: specialist, criminal offense, conclusion of a specialist, misconduct.

ЧУМАК СЕРГІЙ ПРОКОПІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук*

ОСОБЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ

Однієї із причин зростання наркозлочинності є протидія розкриттю й розслідуванню злочинів. Загальновідомо, що серед найбільш прибуткових злочинів таких як проституція, торгівля зброєю й незаконний обіг наркотичних засобів, наркобізнес стоїть на першому місці. Отриманий прибуток дозволяє злочинним угрупованням здійснювати витрати на різні види, способи і форми протидії розкриттю й розслідуванню злочинів даного виду. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, у порівнянні з іншими видами злочинів, охоплює найбільш велику різноманітність; по видам наркотичних засобів, їх виготовлення, способам поширення, способам приховання під час перевезення й пересилання. Крім того, як свідчить практика, найчастіше наркобізнес пов'язаний з різними економічними злочинами.

Виходячи з різноманітності злочинної діяльності в сфері обігу наркотичних засобів, злочинці створюють і різні способи протидії правоохоронним органам на різних стадіях злочину. Протидія розкриттю й розслідуванню в злочинній діяльності виступає як один з її елементів, основною його метою є забезпечення безпеки злочинного бізнесу, його організаторів і керівників. Своєчасне виявлення й подолання протидії розслідуванню злочинної діяльності припускає розробку й реалізацію заходів, спрямованих на зміцнення й розширення доказової бази

по кримінальним провадженням, що є частиною загальної системи заходів, спрямованих на нейтралізацію протидії розслідуванню організованої злочинної

діяльності. Визначаючи заходу щодо подолання протидії розслідуванню необхідно проаналізувати форми, методи й способи протидії розслідуванню злочинними групами, у сфері обігу наркотичних засобів. При цьому слід враховувати певний вплив на злочинну діяльність етнічну належність членів організованих злочинних формувань і територій їх діяльності.

Аналіз практики розслідування злочинів, вчинених у рамках злочинної діяльності в сфері обігу наркотичних засобів показує, що найбільш суттєва структура протидії розслідуванню представляється у вигляді елементів його загальної характеристики:

- суб'єкт протидії розслідуванню;
- ціль, мотив протидії розслідуванню;
- об'єкт протидії розслідуванню;
- час, місце, обстановка протидії розслідуванню;
- спосіб протидії розслідуванню, його відбиття в слідах;
- результат зробленого протидії.

Враховуючи, що наркобізнес тісно пов'язаний з корупцією. На практиці є безліч фактів, коли навіть високопосадовці стають організаторами наркобізнесу або є співучасниками, здійснюючи сприяння злочинної діяльності, використовуючи службове становище. Із цього випливає, що суб'єкт протидії на етапах розкриття й розслідування може бути дуже різноманітним, як по своєму становищу у суспільстві, так і по становищу у наркобізнесі.

Загальна мета учасників наркобізнесу – це збагачення, але при розслідуванні дуже важливо визначити мету й мотив протидії кожного суб'єкта.

Об'єктом протидії розслідування виступають наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги або прекурсори. Протидія об'єктів це в основному форми й способи приховування вирощування, виготовлення, перевезення, пересилання і інші види розповсюдження наркотичних засобів.

Обстановку здійснення протидії розслідуванню слід розглядати на окремих етапах розслідування в їх співвідношенні з наступними основними процесуальними діями і рішеннями. Місцем протидії може бути як місце проведення слідчих і інших процесуальних дій так і місце знаходження джерел і носіїв доказової інформації або документів (наприклад у медичних установах), у яких вона закріплена.

Спосіб здійснення протидії, включає дії по підготовці протидії, власноруч протидія і приховування протидії.

Результат протидії з погляду досягнення його цілей можна розглядати стосовно до інтересів організованих злочинних формувань у цілому (збереження її основного складу й можливості продовження злочинного бізнесу) і у відношенні його окремих учасників.

Важливе значення в подоланні протидії розкриттю та розслідуванню злочинів у сфері обігу наркотичних засобів відіграє діяльність оперативних підрозділів та взаємодія слідчого з цими підрозділами.

Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії передбачають:

- проведення огляду місця події з метою отримання первинної інформації про кримінальне правопорушення і осіб, які до нього причетні, та визначення напрямків пошуку правопорушників;
- переслідування і затримання правопорушників за наявними слідами або напрямками, указаними очевидцями, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи правопорушників;
- проведення оперативних заходів у місцях скупчення осіб, схильних до вчинення правопорушень і збуту наркотичних засобів;
- виявлення свідків та очевидців події, опитування з цією метою громадян, які мешкають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на шляхах можливого переміщення правопорушника до місця події та від нього;
- проведення по квартирному чи подвірному обходу для збирання відомостей про подію та обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення з метою виявлення загублених, вилучених правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів і додаткових джерел інформації про подію і осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;
- використання можливостей інформаційно-пошукових систем, а також засобів масової інформації;
- перевірку осіб, які перебувають на обліках органів поліції: раніше судимих, насамперед за кримінальні правопорушення, аналогічні вчиненому, або стосовно яких здійснюється досудове розслідування за вчинення інших кримінальних правопорушень, аналогічних вчиненому, і щодо яких не обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою [2, с. 28–29].

Згідно ст. 3 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними», протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів здійснюють Національна поліція, Служба безпеки України, Генеральна прокуратура України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову й митну політику, центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику в сферах захисту державного кордону, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, та інші органи виконавчої влади в межах наданих їм законом повноважень.

Але, як свідчить практика відділи по боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів, які були в системі карного розшуку були реорганізовані . Департамент боротьби з наркозлочинністю на місцях

становить декілька оперативних працівників, які не в змозі належним чином вживати заходів по подоланню протидії злочинців по вказаним злочинам.

На державному рівні слід створити дієві підрозділи по боротьбі з наркозлочинністю, працівники яких володіли знаннями різних сфер обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними», від 15 лютого 1995 року.
2. Роль оперуповноваженого карного розшуку в досудовому розслідуванні: навчальний посібник / С. В. Албул, Р. В. Мукоїда, Д. О. Ноздрін; За заг. ред. С. В. Албула. Одеса : ОДУВС, 2017. 150 с.

Ключові слова: наркотичні засоби, подолання протидії розслідуванню, наркозлочинність, форми, методи й засоби протидії.

Key words: narcotic drugs, overcoming opposition to investigation, drug crime. forms, methods and means of counteraction.

КОВАЛЬ ДІАНА ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат юридичних наук*

ІСТОРИЧНЕ ПІДґРУНТЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПСИХОЛОГІЧНА ТРАВМА»

Етиміологічно термін «психічна травма» має грецьке коріння і дотичний до медичного терміну, що означав фізичне походження живої тканини, під впливом зовнішніх факторів. В 1889 році Оппенгейм вперше описав «травматичний невроз» у жертв залізничних катастроф, і цей термін набув сенсу для трактування психологічного явища. Таким чином, уніфікованим поняттям психологічної травми стало наступне. Психотравма – це шкода, завдана психічному здоров'ю людини в результаті інтенсивного впливу неблагоприємних факторів середовища або гострих емоційних стресових впливів інших людей на її психіку [1].

Загалом, для психіки людини важливим є можливість долати негативних вплив навколишнього середовища. Як правило, – це є умовою розвитку людини та підвищує резильєнтність, тобто стресостійкість – здатність людини впоратися зі складними життєвими обставинами та відновлюватися після труднощів та стресу. Ганс Сельє вирізняв два різновиду стресу. Еустрес – стан, внаслідок якого підвищується функціо-